

Szentendrei Református Hírlevél - megjelenik negyedévente

A karácsony örömeiben

Ünnep nélkül üres az ember élete. Fontos dolog a helytállás, a becsületesen vállalt munka, a hűséggel hordozott felelősség, de a gondok világát fel kell váltsa néha a szabad, örömteli elengedettség, az élet ajándékaiban való önfeléd dúsálás, hogy igazán embernek érezhessük magunkat.

Ha meg akarsz ismerni egy népet, tartja a mondás, nézd meg, milyenek az ünnepei – és valóban, éppen abban mutatkozik meg egy nép karaktere és lelki színvonala, mit tekint méltónak arra, hogy ünnepelje.

A pusztai életöröm talán a legérthetőbb, s egyszersmind legelterjedtebb ok erre. Enni, inni, szeretni, örökre ifjúnak maradni – ki cáfolhatná, hogy emberlétünk legalapvetőbb, biológiai mivolta, működése önmagában is nagyszerű ajándék. Ide tartoznak a természet ünneplő aratási és szüreti mulatóságok, és mind a természeti időpontok, napfordulók, újholdak, csillag-konstellációk napjai, amikhez csak ünnepi szokások csatlakoznak ősidőktől fogva különböző kultúrákban. Ezekhez az ünnepekhez mindig bőséges étkezések, mulatozások, olykor a kicsapongásig terjedő önfelédtség tartoztak, de nem volt ritka a hozzájuk csatlakozó mágia sem – lehetőleg befolyásolni a jövőendő jó termést, elérni és megszerezni az anyagi bőséget.

Más, ennél magasabb létkör a történelmi emlékezet ünnepeinek világa, ahol a régiek helytállásának, példájának megőrzése volt már a cél. Ezen ünnepek a félistenek, héroszok kultuszában állnak előttünk: Marduk Mezopotámiában, Heraklész vagy Hercules a mediterrániumban, Ardzsuna a Mahábháratában – akiről a Biblia összefoglalóan így beszél: "Az óriások valának a földön abban az időben... ezek ama hatalmasok, kik eleitől fogva híres-neves emberek voltak" (1. Móz 6, 4). Az ilyen ünnepek lényege az emlékezés, a főhajtás azok előtt, akik "nálunk jobbak valának" (285. dics. 2.v.), az erőt merítés erkölcsi tartásunk megőrzéséhez. Nemzeti ünnepeink, történelmi évfordulóink mind ebbe a körbe tartoznak, de személyes életünk eltávoztottjaira való emlékezésünk, a gyász évfordulói is.

Aki járt Japánban, esetleg éppen november-december idején, az tudja, hogy ebben a shintóista-buddhista országban, ahol a lakosság összesen 2%-a keresztyén, mégis ünneplik a karácsonyt. Feldíszítik az utcákat, az üzletekben karácsonyfák fényei pompáznak. Csodálkozunk rajta, pedig

a magyarázat talán Tertullianus mondásában rejlik: Anima naturaliter christiana – a lélek természeténél fogva keresztyén. A kulturálisan befogadó japán lélek is az, s így nem esik nehezére, hogy a mi karácsonyunkat is sajátjának tekintse.

A karácsonyban ugyanis együtt van a természeti jók megbecsülése, hiszen születést ünneplünk, ami az élet legnagyobb csodája, meg a méltó példakép felmutatása is a krisztusi életben. De a karácsony még ezeknél is több. Nemcsak természeti öröm és történelmi-hősi emlékezet rejlik benne: a megszülető gyermek a friss kezdet, a szabad lehetőség jelképe, a be nem írt, tiszta könyv fehér lapja, végeredményben az isteni szabadság és az ígéretes beteljesedés archetípusa. S aki végigolvas csak egyetlen evangéliumot is – amit így ünnep előtt jó szívvel ajánlhatunk minden református testvérünknek – az Krisztusban látja is mindennek tökéletes megvalósulását.

Ilyen gazdagok lettünk hát az ő születése által. Örüljünk ennek nagyon, és járuljunk hozzá jóságunkkal, türelmünkkel méltó módon mások, szeretteink és ismerőseink ünnepi öröméhez, boldog karácsonyához!

"Dicsőség a magasságos mennyekben Istennek, és a földön békesség a jóakarató embereknek!" (Lk 2,14)

Imre Lajos: Királyhágói tél

Ünnepi szívvel és szeretetteljes, karácsonyi köszöntéssel:

Dr. P. Tóth Béla lelkipásztor

"Egy gyermek születik nekünk, egy fiú adatik nekünk, és az uralom az ő vállán lesz. És hívják nevét csodálatosnak, tanácsosnak, erős Istennek, örökkévalóság atyjának, békesség fejedelmének. Uralma növekedésének és békéjének nem lesz vége."

(És. 11, 6-7)

Orgonaavató ünnepség a Református Gimnáziumban

Október 19-én került megrendezésre a Református Gimnázium koncerttel egybekötött nagyszabású orgonaavató ünnepsége. Az eseményen részt vett többek között *Balog Zoltán*, az Emberi Erőforrások minisztere, *dr. Fónagy János* államtitkár, *dr. Köpeczi-Bócz Tamás*, a Türr István Intézet főigazgatója, miniszteri biztos, gyülekezetünk presbitere, valamint *dr. Dietz Ferenc* Szentendre város polgármestere. A történelmi barokk orgonák mechanikus játékrakturáját a modern elektronikus regisztráció előnyeivel ötvöző különleges hangszer nemcsak méltó ékessége a műalkotásokban már eddig is gazdag iskolának, hanem a gyülekezeti ének vezetésén túl önálló zenei koncertek lebonyolítására is alkalmas.

Orgonaavató ünnepség a gimnázium kápolnájában

"Mennyei Édesatyánk, megköszönjük neked ebben az ünnepi órában a szentendrei Református Gimnáziumot, amelynek sok-sok éves építése, íme, most ajándékozó szeretetedből befejeződhet, ahol a ránk bízott ötszáz fiatalnak nem csak az élethez szükséges e földi tudást, hanem – engedelmességünk mértéke szerint – a te ismeretedet is taníthatjuk" – kért áldást az ünnepi alkalmon bevezető imádságában *dr. P. Tóth Béla*, a gimnáziumot fenntartó Szentendrei Református Egyházközség lelkipásztora.

"Az egyházi zene megvilágosít és beragyogja életünket" – mondta *Balog Zoltán* az emberi erőforrások minisztere, aki egyenesen indiai útjáról érkezett az iskola falai közé. A református gimnázium létrejöttének kálváriájára utalva emlékeztetett: amikor az egyházközség majd tíz éves küzdelem után nem adta föl és mégiscsak elindította, majd a következő tíz évben fenntartotta és gyarapította is gimnáziumát, jelzi, hogy az alapítók kitartottak, sőt egyre több örömöt is leltek az iskolában, amelynek meggyőző bizonyítéka maga az orgona. A zene élvezete kapcsán rámutatott: az élvezet és a hit nem ellentmondások. Ahogyan lehet élvezni a zenét, úgy lehet élvezni a tudást, annak átadását, sőt a keresztény hitet, az erkölcs gyakorlását és a felelősségvállalást is.

A *Zászkaliczky Tamás* orgonaművész által tervezett, a Pécsi Orgonaépítő Manufaktúra kivitelezte két manuális, mechanikus, 25 regiszteres, 1466 sípot tartalmazó hangszer avató koncertjén *Bach* mellett felcsendültek *Liszt*, *Händel* és más ismert szerzők művei is. *Zászkaliczky Tamás* orgonaművész, *Farkas Zoltán* a Bartók Rádió intendánsa, *Szotyori Nagy Gábor* és *dr. Bartha Zsolt* mellett fellépett *Borsódy László* trombita-, *Bozzai Balázs* hegedű- és *Lakos Ágnes* csembalóművész, illetve a *Vujicsics Tihamér* Zeneiskola tanáraiból alakult zenekar. A kifejezetten erre az ünnepi alkalomra létrejött Szentendrei Egyesített Református Kórust *Bokorné Forró Ágnes* vezényelte, amelyben részt vettek az egyházközség kórusán kívül a református gimnázium tanárai, diákjai, szülők, városi polgárok, a *Musica Beata* Kórus több tagja, sőt az egyházközség iskolaépítő ikekezetét rokonszenvvel követő külföldi vendégek is; jelképesen is kifejezve a szándékot, valójában ki mindenkié is lesz a Szentendrei Református Gimnázium nagyszerű új orgonája.

Kodály Zoltán hatalmasan megszólaló 114. genfi zsoltárának felvezetéseként egyházközségünk lelkipásztora így fogalmazott: "Ebben a bibliai imádságban Isten végtelen hatalma fejeződik ki, amely előtt a tenger is hátra áll, a Jordán vize visszafordul, nincs, aki ellenállhatna szándékának. Pontosan ezt tapasztaltuk meg a Szentendrei Református Gimnázium létrehozásának és építésének huszonegy esztendeje alatt: az ő ereje végül mindig győzedelmesen került ki, még a számunkra kilátástalannak látszó küzdelmeiből is."

K.E.

Adventi Ökumenikus Kórustalálkozó szentendrei liturgikus kórusokkal

Időpont: 2013. december 8., vasárnap 16 óra.

Helyszín: a Szentendrei Református Gimnázium Kápolnája.

Közreműködők:

A Ferences Gimnázium Kórusa – vezényel: Tardy Gergely,
a Református Gimnázium Kórusa – vezényel:

Kőrösmezei-Varga Zsuzsanna,

a Szent András Kórus – vezényel: Csíkszentmihályi Rita,

a Szent Cecília Kórus – vezényel: Silacher Miklós,

a Szentendrei Evangélikus Énekkar – vezényel:

Váraljai Janka,

a Szentendrei Református Kórus – vezényel:

Bokorné Forró Ágnes.

Orgona: Szotyori Nagy Gábor.

Támogatja a Szentendrei Ifjúsági Alapítvány.
A belépés díjtalan.

"A LÉLEK SÖTÉT PROBLÉMÁIRÓL"

interaktív, eksztatikus előadás

2013. december 12-én csütörtökön, du. 6 órakor
a gyülekezeti teremben.

Felkért előadó: **dr. P. Tóth Béla lp.**

Megbeszélésre javasolt kérdések leadhatók
a templom előterében kitett gyűjtődobozban
december 10-ig.

"Én vagyok Dávidnak ama gyökere és ága, ama fényes és hajnali csillag." (Jel 22,16)

15 éves a Szentendrei Református Kórus

„Aki hálával áldozik, az dicsőít engem, és aki az útra vigyáz, annak mutatom meg Istennek szabadítását.” (Zsolt. 50., 23.)

Isten kegyelméből kórusunk 1998 novemberében alakult újjá. Hálás szívvel tekintünk vissza az elmúlt 15 évre. Köszönjük az Úrnak, aki kegyelméből megtartott bennünket!

Kórusunk a liturgiai szolgálatot tartja elsődleges feladatának, célja a gyülekezeti ének segítése az istentiszteleteken. Tagjaink rendszeres templomba járók. A főbb egyházi ünnepeken túl keresztelekőn, esküvőkön, temetésekben énekelünk – elsősorban a gyülekezetben. Egyházmegyénk minden évben megrendezi énekkari találkozóját, és a környékbeli gyülekezetek meghívásainak is igyekszünk eleget tenni. Országos figyelmet kaptunk, amikor a Református Zenei Fesztiválon énekelünk három ízben, kétszer önálló műsorral a Ráday utcában, 2010-ben pedig a Művészetek Palotájában megrendezett Református Énekek hangversenyen a Kárpát-medence 400 fős egyesített kórusában. Városunk és a kistérség zenei életébe is becsatlakozunk, fesztiválokon, kórustalálkozókon, hangversenyeken veszünk részt.

Kórustalálkozót kétszer rendeztünk, az egyházmegyeyen kívül 2001-ben társrendezőként Erdélyből és a Felvidékről is érkeztek hozzánk karnagyok találkozóra és továbbképzésre. 2000 óta szervezzük meg minden évben városunk liturgikus kórusai számára az Adventi Ökumenikus Kórustalálkozót, kezdetben a Péter-Pál templomban, immár a Református Gimnázium Kápolnájában.

A kibővített református kórus az orgonaavatón

Ünnepi alkalmakon szívesen énekelünk más kórusokkal együtt; voltunk olyan gyülekezetben, ahol látogatásunkat követően énekkar alakult. Szolgálatunkat általában kíséret nélkül, vagy ha a zenemű úgy kívánja, orgonakísérettel végezzük. Jó fogadtatásra talált, és hasznosnak bizonyult a gyülekezettel együttes, úgynevezett váltakozó éneklés, amelynek történelmi hagyományai vannak hazánkban. Nagy öröm, ha hangszeres művészekkel vagy az alkalomra szervezett zenekarral szerepelhetünk. Így szólaltattuk meg a gimnázium avatóünnepségein *Händel* csodálatos Halleluja kórusát, *Vivaldi* Glóriájának néhány tételét, és az orgonaavatón egy másik *Händel* Alleluja tételt. Az új csodálatos orgona is sok lehetőséget kínál, szeretnénk élni vele. Ezekre az ünnepi alkalmakra a gimnázium öregdiákjaival, tanáraival, szülőkkel bővültünk nagy, ünnepi karrá, és ilyenkor örömmel csatlakoznak hozzánk azok, akik rendszeresen nem tudják vállalni a szolgálatot.

A vasárnap reggeli és hétköznapi esti énekkari próbák, az egyházi ünnepeken és egyéb programokon való részvétel csak családi támogatással, gondos tervezéssel, egyeztetéssel, alkalmazkodással és nagy odaadással oldható meg. Több presbiter tagja van együttesünknek. Képzett zenészek, kántorok, énektanárok mellett vannak, akik rendelkeznek zenei képzettséggel, tudnak kottát olvasni, és vannak, akik nem. Mindnyájan elhivatottak, jó hallással és szép énekléssel. Legtöbben ösztönzésekre más kórusnak is tagjai lettek, vagy második kórusnak miniket vállaltak. Mára, talán a karvezető példáján felbuzdulva, több család is énekel a kórusban, magukkal hozván énekelni gyermeküket.

„A Krisztusnak beszéde lakozzék ti bennetek gazdagon, minden bölcsességben; tanítván és intvén egymást zsoltárokkal, dicsőítésekkel, lelki énekekkel, hálával zengedezvén a ti szívetekben az Úrnak.” Kol. 3. 16

Bokorné Forró Ágnes, karnagy

Német barátaink

Valamikor 1990 előtt, amikor még létezett az NDK, és Magyarország volt a kelet- és nyugat-németek találkozási helye, alig volt nálunk család, ahol ne akadt volna néhanap német vendég. Aztán ledől a berlini fal, és a németek fokozatosan elmaradtak – nem volt már szükség arra, hogy hozzánk utazzanak, ha rokonaikkal találkozni szerettek volna. Akik azóta is "német vendégeink", azokat elsősorban az országunk iránti érdeklődés és megbecsülés hozza ide. Közéjük tartozik dr. *Thilo Fitzner* lelkész és felesége, *Gertrud asszony*, akik a Református Gimnázium orgonájának avatására érkeztek Tübingenből a szentendrei parókiára.

dr. Thilo Fitzner és felesége gimnáziumunk díszudvarán

Először is jó tudni, honnét jöttek. Abból az egyetemi városból, ahol valamikor *Hegel* és *Hölderlin* kollégista szobatársak voltak, s ott tanult valamikor *Kepler* is. Kevesen tudják, hogy a II. világháború alatt titkos megegyezés született az angolok és németek közt, hogy kölcsönösen tartózkodnak Oxford és Tübingen bombázásától, a felbecsülhetetlen értékű egyetemi könyvtárak megőrzésére. (Tübingenben jártamkor egyszer megkérdeztem a könyvtárost, volna-e példányuk Szegedi Kiss István reformátorunk 16. századi, latin nyelven írt, Európa-hírű teológiai művéből, a "Loci Communes"-ből. Azt kérdezte, az 1586-os első, vagy az 1608-as ötödik bázeli kiadást hozza-e elő.)

Hát ezen az egyetemen doktorált Thilo Fitzner val-láspedagógiából, nem sokkal azután, hogy 1972-73-ban egy évig együtt tanultunk ösztöndíjként az Edinburgh-i egyetemen. Ő azóta is a Bad Boll-i Evangélikus Akadémia munkatársa – barátságunk tehát éppen negyven évre tekint vissza. Felesége szintén pedagógus, s az elmúlt évtizedek alatt sokszor látogattuk meg egymást.

Gimnáziumunk új orgonájának félmillió forintot érő motorját ők adományozták, amelynek ideszállításáról is maguk gondoskodtak. Mostani látogatásukat úgy tervezték, hogy énekelhessenek az avatási ünnepségünk kórusának Kodály-művében, a 114. genfi zsoltárban, mivel nemcsak zeneszerető emberek, akik odahaza is rendszeresen énekelnek gyülekezetük kórusában, hanem a magyar muzsikát különösen is sokra tartják. Olyannyira, hogy mostani, Szentendrén tett látogatásuk után végigjárták határainkon innen és túl (!) azokat a helyeket, ahol csak *Bartók* és *Kodály* valaha népdalokat gyűjtött a mai Horvátország, Szerbia, Románia, Ukrajna és Szlovákia területén. Ezt bizony még magyarok is ritkán teszik meg. Mindehhez pedig sok éven át tanultak magyarul, s Thilo barátom így olvashatta fel a lekiót október 20-án a gimnázium kápolnájában tartott vasárnap délelőtti istentiszteletünkön magyarul.

Szeretettel köszöntjük őket mint országunk és egyházközségünk barátait, gimnáziumunk nagylelkű támogatóit – kívánva számukra, hogy leljenek még sok-sok örömet a magyar kultúra kincseiben!

dr. P. Tóth Béla lp.

Diákcseré programok a gimnáziumban

Az idei tanévben uniós pályázati forrásból három diákcseré program is működik a gimnáziumban. A hollandiai Middelharnis református középiskolájával 2005 óta dolgozunk együtt és évente kétszer találkozunk; ősszel Szentendrén, tavasszal pedig Hollandiában. Most októberben is tizenkét tanulót és két kísérő-tanárt láttunk vendégül, akik a magyar diákokkal közösen az egészséges életmód kutatásába fogtak – főleg gyakorlati tapasztalatokat gyűjtve. Izgalmas sportágakat próbáltak ki: voltak sárkányhajózni, zumba edzésen, búvárkodni és kalandparkban bátorságpróbán, sőt mesterszakács irányításával ebédet is főzhettek Szigetmonostoron. Természetesen városunk és a környék látnivalói sem maradtak ki a programból. A napkezdő áhítatokon angol nyelven énekelte a diákcsoport a dicséreteket, vasárnap pedig a budapesti skót gyülekezet istentiszteletén amerikai lelkész igehirdetését hallgatták.

A németországi Verl városában az ifjúság szabadidős programjait és nemzetközi kapcsolatépítését egy erre a célra alakult szervezet fogja össze. A második világháború utáni német elszigeteltségből kitörni vágyó fiataloknak először külföldi kapcsolatok, táborok szervezésével igyekeztek segíteni, mostanra pedig már egy tucatnyi országba szerveznek csereprogramot a helyi diákoknak. A városban pedig klubot, menzát és tanulóköröket működtetnek. A gimnázium volt tanára most Veriben él, ő ajánlotta a szervezők figyelmébe az intézményt. Gondos szervezés és előkészítés után az első találkozót tavaly májusban, Németországban tartottuk. Ősszel pedig Szentendrén dolgozott, barátkozott a húsz-húsz fős 14-16 éves német-magyar diáktársaság. A találkozó témája a fiatalok lehetőségeinek feltérképezése Európában. A partnerország kultúrájának megismerésére magyar és német estet is szerveztek, ahol tánc- és énektanítás, országismereti vetélkedő is színesítette a programot. Tavasszal pedig ismét utazik a csoport Németországba.

Készül a közös ebéd Szigetmonostoron

Nyolc európai ország egy-egy iskolájával dolgozunk együtt a mezőgazdaság és az élelmiszerek témakörében. A résztvevő diákok 13-18 évesek, így végre a kisgimnáziumból is lehetőséget kaptak a legrátermettebbek, hogy kipróbálják, milyen élmény egy eddig ismeretlen ország, város, iskola megismerése és nyelvtudásuk alkalmazása. Ősszel Edinburghba látogatott egy négyfős magyar küldöttség, ahol részt vettek a helyi iskola Mihály-napi ünnepségén és díszebédjén, burgonyát szedtek a kilencedik osztállyal és egy whisky-lepárló üzemen részletesen megismerhették, hogyan készül az árpából a nemzeti exportcikk. A márciusi szentendrei találkozóra nagy izgalommal készül a gimnázium tanári kara és érintett diáksága is. Mozgalmas, hazánkat méltón megismertető egyhetes programot szeretnénk kínálni majd a skót, lengyel, finn, olasz, török, spanyol, cseh vendégeknek.

Kuzma Márta

Hívogató - Gyülekezeti bibliaórák

"A teljes Írás Istentől ihletett, és hasznos a tanításra, a feddésre, a megjobbításra, az igazságban való nevelésre; hogy tökéletes legyen az Isten embere, minden jó cselekedetre felkészített."

2Tim 3, 16-17.

Igazán felemelő és inspiráló élményt adnak a heti rendszerességgel megtartott bibliaórák, amelyek célja az Ige mélyebb és alaposabb megismerése.

Minden összejövetel közös énekléssel, imával kezdődik, majd elolvassuk a Bibliolvasó Kalauz szerinti aznapi ó- és újszövetségi tanulmányozandó bibliai szakaszt. Az ezt követő igemagyarázat segíti a nehezen érthető, vagy ellentmondásos részek megértését; sok értékes kortörténeti háttér-információval, a szereplők Istennel való kapcsolatának, cselekedeteinek, motivációjának, lelki fejlődésének bemutatásával.

Ezután kérdéseket tehetünk fel, kicserélhetjük gondolatainkat az elhangzottakkal kapcsolatban. Beszélgetünk az emberi sorsról és a világról, életről és halálról, a kezdetekről és a végről – mindarról, ami volt, és ami még hátravan. Az emberi bűnökről, hibákról, a megbocsátásról. Együtt gondolkodunk arról, mit jelent Isten Igéje a mai ember számára, a mi számunkra, akik sohasem kívülállónak, hanem megszólítottak, érintettek érezhetjük itt magunkat.

Sok éve, még nyugdíjazásom előtt ritkán jöttem el ezekre az alkalmakra, de hiányzott, ha hosszabb ideig távol maradtam. Férjemmel mindketten véglegesen nyugdíjasok lettünk, azóta minden alkalommal itt vagyunk. Olvassuk minden nap a Bibliát, gyakran bibliaismereti kézikönyveket is segítségül hívva – de más az, amikor itt az azonnali hiteles válasz lehetősége, és a közösség, ahol mások véleménye által új megvilágításba helyezve újabb értelmet nyer egy eddig számomra megfajthetetlen hely a Bibliában.

Azok közé tartozom, akik inkább a háttérbe húzódva figyelik, megfontolják a hallottakat. Befogadjuk a tudást, átéljük a többiek reakcióját. Természetesen néha elkerülhetetlen, hogy aktívan is bekapcsolódjunk, ha megélt tapasztalatainkkal gazdagíthatjuk, árnyalhatjuk a beszélgetést.

Sokszor esik szó a személyesen átélt megpróbáltatásokról, örömeikről – ezek hatására vált a spontán alakult kis csoport egymásra figyelő, szeretetteljes közösséggé. Vannak közöttünk fiatalok és idősek, kismamák és nagyszülők, egyedülállók és házaspárok, eltérő élettapasztalatokkal, de azonos szándékkal: együtt olvasni a Bibliát, örülni az újra és újra megismert üzeneteinek, és a hétköznapi feladataiban keresni Krisztus segítségét.

Az izgalmas, sokszor társadalmi és morális problémákat boncolgató beszélgetések igazi szellemi és lelki felüdülést nyújtanak a résztvevőknek. A bibliaóra minden érdeklődő számára nyitott, bár-mikor be lehet kapcsolódni. Szeretettel várunk mindenkit csütörtökönként 8:30 és 9:30 között a gyülekezeti teremben!

Perjessy Sára

**A Szentendrei Református Gimnázium
felvételt hirdet
a 2014/2015. tanévre.**

Jelentkezhetnek mindazok a keresztyén diákok, akik jelenleg az általános iskola 4. évfolyamára járnak és tanulmányaikat jövőre **nyolcosztályos** gimnáziumban szeretnék folytatni.

Jelentkezési lapok a központi írásbeli vizsgára a gimnázium iskolatitkárságán kaphatók (Szentendre, Áprily tér 5.).

Beadási határidő: 2013. december 10.

"Aki győz, oszloppá teszem azt az én Istenemnek templomában" (Jel. 3:12) Mozaikok templomunk történetéből az egyházközség dokumentumai alapján

Református templomunk 1913. év adventjének első vasárnapján nyitotta meg kapuit, és ekkor kezdte meg szolgálatát a gyülekezet új lelkésze, Vajda István is.

"Amikor... megnyílt előttünk ennek a templomnak ajtaja, és falai között először hangzott fel ajkunkon a kálvinista ének: »Ím bėjöttünk nagy örömmel Felséges Isten, a te szentidnek gyülekezetébe!« - valami kibeszélhetetlen érzés töltötte el szívünket, szemünk megnedvesedett a hála és öröm könnyecskéjeitől."

(Vajda István ny. lelkipásztor igehirdetése 1953. dec. 13.)

A jelentőségteljes esemény előzményeit tekintve a XVI-XVIII. században a városunkban és környékén élők közül sokan követték a református egyház tanításait, élénk egyházi életet alakítva itt ki. E korszak emlékét őrzi templomunk harangja is: "Az egyház híveinek régi óhajításuk lévén, hogy habár oly helyzetbe jöhetne egyházunk, hogy ha csak egy kisdud harangot is szerezhetne, minélfogva minden szegénységünk mellett e kedvező alkalommal eljöttek látják az időt az egyház e belső szükségén segíteni s a régi óhajítás teljesülését fogatosítani."

(Kézírásos feljegyzés, 1871. június 4., presbiteri gyűlés)

"(A harang) öntés helye és időpontja: Pest, 1717... a szentendrei református templomban található harang a kulturális örökség pótolhatatlan és kiemelkedő jelentőségű eleme, mert: Pesten a török kiűzése utáni első harangöntő tulajdonosa és mestere, Maria Ursula Nuspickher öntötte. Ő volt az első budai harangöntőműhely tulajdonosának özvegye. Magyarországon jelenleg csak két harangját ismerjük, a dunaalmásit és a szentendreit."

(Kulturális Örökségvédelmi Hivatal, 2006.)

A török kiűzése utáni idők nem kedveztek az itt élő reformátusoknak. A XVII. század végén megszűnt az itteni egyház önállósága és csak a környék gyülekezeteinek leányegyháza lett; temploma már nincs, istentiszteleteit házaknál tartotta, de a következő század elején már lassan találkozunk az ismét kialakuló gyülekezeti élettel:

"Egyházunk feljegyzései 1825-ben kezdődnek, de igen lassan indult újra az egyházi élet. 1913-ig az 1852-ben felszentelt imaház használták, mely a Szamárhegyen (a szegénynegyedben) egy átalakított lakóházban helyezkedett el, rendes templomi padokkal, szép faragott Úrasztalával és szószékkel."

(Adalékok a magyarországi református egyház történetéhez 1867 és 1919 között. A szentendrei egyházközség életéből 1969.)

Egy 1963-as lelkészi jelentés szerint "sok küzdelem és nyomorúság után" Jordán István pomázi földbirtokos alapítványa végül "megteremti az egészséges gyülekezeti élet anyagi feltételeit."

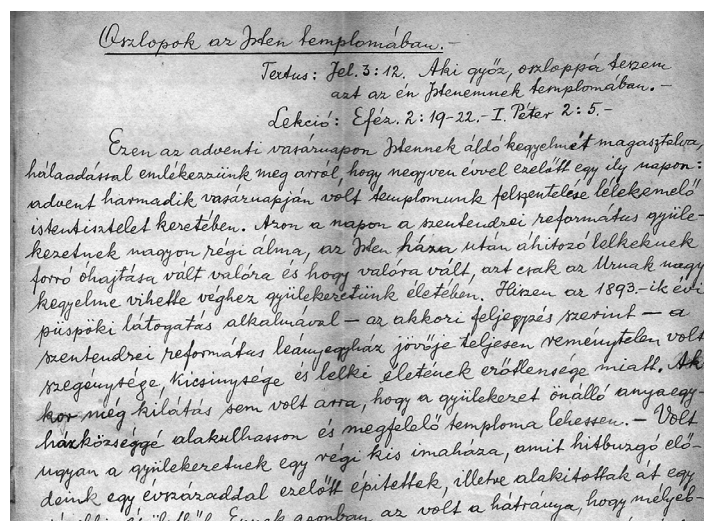
"1913-ban vették meg és renoválták (Jordán segéllyel) a szerb egyháztól 13.000.-K-ért vásárolt templomot (renoválás 14.000.-K). Ez a templom (Opovacska Szt.Miklós) építészetileg talán a legszebb barokk templom Szentendrén...mely ekkor már majdnem száz éve nemcsak hogy üresen állt, hanem olyan rossz állapotban volt, hogy a falak repedésein keresztül a fák ágai is benőttek a templom belsejébe.... Szépen berendezték, áthozták az imaház padjait, de

még 14 ugyanolyan padot csináltattak, áthozták az Úrasztalát is, új karzatot építettek bele."

(Adalékok a magyarországi református egyház történetéhez 1867 és 1919 között. A szentendrei egyházközség életéből 1969.)

"Egészen természetes azonban, hogy ahol ilyen imádkozó, Isten Igéjével élő hit- és szeretetközösség jön létre az Isten Szentlelkének munkája folytán, ott az Úrnak látható, földi temploma is megépül, hogy otthona legyen a gyülekezeti életnek... De kérdés, hogy miért beszél az Ige oszlopról az Isten templomában, és mi a rendeltetésük, hivatásuk ezeknek az oszlopoknak... Bármilyen szép gondolat is az, amit ez a díszes oszlopsorozat (Akropolisz, Erechteion) fejezett ki márványból faragott nőalakjaival, a kettős terhet viselő kariatidákkal, mégsem tehetjük ezt magunkévá teljes egészében. Nem fogadhatjuk el, hogy a legszentebb feladatnak minden terhe, a felelősségnek minden súlya csak a nőkre, az asszonyokra nehezedjék az Úrnak templomában. Nem lehet, hogy a férfiak egyszerűen elnézzék a kariatidák fejére nehezedő roppant terhet és felelősséget... Hiszen Isten a férfiakat éppen úgy, mint a nőket, be akarja építeni élő kőoszlopok gyanánt a maga templomába."

(Vajda István ny. lelkipásztor igehirdetése 1953. dec. 13.)

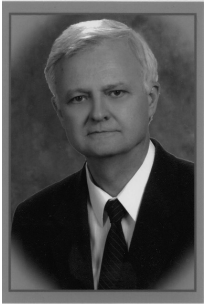
Vajda István ny. lelkipásztor igehirdetésének kézirata (1953. december 13.)

A múlt század nyolcvanas éveiben megkezdődött a templom korszerűsítése, felújítása. A feljegyzések szerint "1985-ben elektromos padlófűtést készítettek, 1988-ban pedig a nagyothallók részére, készülékeikhez a padokban csatlakozási lehetőséget szereltek fel. 1991-ben felújították a templom külsejét, belsejét pedig pótszékekkel látták el. A templom udvarának képét meghatározza az 1993-ban elvégzett gyülekezeti terem bővítése. Az orgonát teljesen felújították 1996-ban."

Az 1963. december 8-i lelkészi jelentés még mindezeket megelőzve hálás szívvel emlékezik meg a reformátussá lett templom évfordulóján: "A hálaadás és emlékezés napján örömmel teszünk bizonyosságot arról, hogy atyáinktól gazdag örökséget, gyülekezetet, templomot nyertünk. Az ő hősies küzdelmük mögött Istenünk irgalmasságát látjuk."

Összeállította: Perjessy Barnabás

Mit jelent számomra a karácsony? Adventi üzenetek gyülekezetünk elöljáróitól

"Hogy mit jelent számomra a karácsony? Elsősorban sok-sok szolgálatot és a szokásosnál is nagyobb felelősséget. Legyen minden idejére kész: a gyermekek templomi karácsonyfája feldíszítve, a gyülekezeti csomagok, levelek kiküldve, a betegekhez jusson el az úrvacsora, a templom legyen minden alkalomra befűtve, az énekek idejében kiválasztva, s a számok kitéve, a hirdetések pontosan összegyűjtve és megírva. Ha az időjárás úgy hozza, a hó 120 folyóméteren elsöpörve, jég esetére legyen szóróhomok, és mindehhez még az ige hirdetések szóljanak azokhoz is, akik évente egyszer, ha eljutnak a templomba... Nem sorolom tovább. Ebben a túlfeszített tempóban mégis megtalálni és megélni az idilli percek a családdal, békésnek és barátságosnak lenni mindenkivel, aki hasonló rohanásban él – ha ebből egy parányi is sikerül, már áldott volt az ünnep. Mindezekkel együtt is nagyon szeretem a karácsonyt, mert jó részt vennem annyi ember boldog ünneplésében."

dr. P. Tóth Béla lelkipásztor

"Legkedvesebb karácsonyi képem, a gyermek Jézus előtt hódoló pásztorok és bölcsek képe, mert mindig arra emlékeztet – első hallásra talán furcsa módon –, hogy az Ég és Föld Ura úgy mutatkozott be a mindent és mindenkit irányítani akaró emberiségnek, hogy Vagyok, aki Vagyok. Szeretem ezt a képet az adventi időszakban és karácsonykor magam elé idézni, mert hitben erősít engem, mégpedig arra emlékeztet, hogy Istenünket pusztán önmagáért lehet és kell imádnunk. Lelki ajándékokkal gazdagon megáldott boldog és békés karácsonyi ünnepeket kívánok minden kedves gyülekezeti tagunknak és családjaiknak!"

Németh Ildikó beosztott lelkész

"Számomra a karácsony Isten végtelen szeretetének kiáradása az emberiségre és benne reám is." Mert úgy szerette Isten a világot, hogy megszületett Fiát adta, hogy aki hisz őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen." (Jn. 3,16) Nem lehet olyan hívő ember, akinek ettől az örömezenettől ne forrósodna fel a szíve, és ne érezné úgy, hogy ebből a szeretetből neki is tovább kell adnia valamit embertársainak és elsősorban családtagjainak. Ebből az igéből táplálkozik a mi karácsonyi ünneplésünk, de a nem hívő embereké is, akik a karácsonyt "csupán" a szeretet ünnepeként tartják, nem tudván, hogy az ő szeretetük is Istentől van. Ennek a szeretetnek a testet öltése Jézus és rajta keresztül a megváltásunk is.

Sikolya Zsolt, a Szentendrei Református egyházközség gondnoka

"Mit jelent nekem a Karácsony? Először a saját gyermekkorom karácsonyai jutnak eszembe. Azok közül is egy különösen, mikor szülőföldemen, Kárpátalján vártuk a kántálókat édesanyám kis falujában, Dercenben. Aztán a saját családom – kezdetben a fiaim csillag, várakozó tekintete, aztán, ahogy ma, a fa alatt énekelve, imádkozva adunk hálát sok-sok mindenért: hogy szeretetben együtt lehetünk fér-

jemmel, nagymamákkal, menyeimmel, és idén már a kis unokámmal is! És nem hagyhatom ki gyülekezetünk óvodájának karácsonyait sem. Öröm látni, ahogy a templomban a családok karácsonyon a gyermekek imádsággal, énekekkel együtt köszöntik a kis Jézus születését."

Bene Andrásné pótpresbíter, a Református Óvoda vezetője

"Számomra a karácsony mindenekelőtt Isten ígéretének beteljesítése. "Előre el is határozta, hogy fiaivá fogad minket Jézus Krisztus által, akarata és tetszése szerint, hogy magasztaljuk dicsőséges kegyelmét, amellyel megajándékozott minket szeretett Fiában" (Ef 1,5-6). Isten előre elhatározta, hogy megajándékoz minket szeretett Fiában, megígérte és meg is tette. Szokás a karácsonyt a szeretet ünnepeként nevezni, azt viszont ritkán teszik hozzá, hogy ez Isten világ iránti szeretetének ünnepe. Ingyen kaptuk ezt a szeretetet és kegyelmet, vigyük ennek híret felebarátainknak, hogy ők is megismerjék ezt a szabadságot."

dr. Szalai Zsolt presbíter, intézményi gondnok

"Szükség néktek újonnan születetek" (Jn 3. 7). Az adventi szolgálatok, hangversenyek után meg nem fáradva, izgalommal és nagy örömmel várom minden évben a karácsonyt. Kívánok minden testvéremnek Krisztusban való megújulást: Jöjjetek Krisztust dicsérni! "Kérlek azért titeket én, ki fogoly vagyok az Úrban, hogy járjatok úgy, mint illik elhívásokatokhoz, mellyel elhívatatok. Teljes alázatossággal és szelídséggel, hosszútűréssel, elszenvetvén egymást szeretetben, lgyekezvén megtartani a Lélek egységét a békességnek kötelékében." (Ef. 4.1-3.)

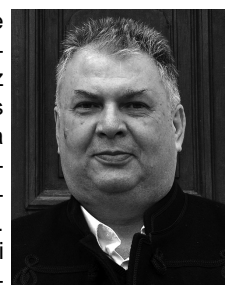
Bokorné Forró Ágnes karnagy, Szentendrei Református Kórus

"A karácsonyról egy gyermekkori ének jut eszembe: "Ó, gyönyörű szép titokzatos éj." Neumann János szerint életünk legizgalmasabb része a dolgok titokzatosága. Orvosként a lélek és a test panaszaival találkozva a lét és a teremtés titkait is keresem. A karácsony azért különleges időszak számomra, mert Jézus születésével olyan közel kerül hozzánk az Úr, hogy ha nem is érthetjük, de könnyebben megérezhetjük a teremtő szeretetet. Jó lenne egész évben ilyen közel lenni hozzá!"

dr. Bartha Zsolt presbíter

"Valamikor a bölcseket örvendeztette meg a gyermek születése, ma minket, holnap holnapután pedig utódainkat, mert ez az öröm örökké tart! Ha Karácsonykor szokás ajándékot adni, ha az első Karácsonykor a bölcsek is ajándékoztak, talán nekünk is kellene. De, ha nincs se aranyunk, se tömjénünk, se mirhánk, szívünket kell odaadnunk. A megszületett kisgyermeket mi is szeretni tudjuk, és talán ez lehet a legnagyobb és leg-

értékesebb ajándék, amit Karácsonykor nyújthatunk Neki. Ha van még olyan ember, ha vannak olyan közösségek, ahová nem fogadják be Őt, ahol nem adnak neki helyet még a vendégfogadóban sem, akkor készítsünk mi helyet neki a szívünkben, családjainkban, az ünnepélyesen megterített asztal mellett, a gyülekezeteinkben. Be kell fogadnunk Őt, és vele együtt kívánjunk minden embertársunknak Áldott Karácsonyt."

**Kádár Péter presbiter,
a Református Gimnázium iskolaszékének tagja**

"Így, karácsony előtt nagy a készülődés, takarítás, sütés-főzés, rohanás, hogy az ünnepre minden tökéletes rendben legyen. Vajon ilyenkor nem feledkezünk-e meg az igazi lényegről? Tudjuk-e méltóképpen fogadni Jézust? Legyen ez az adventi időszak igazi elcsendesedés számunkra! Kicsit jobban figyeljünk egymásra egy kedves mosollyal, egy baráti kézfogással. Kívánom, hogy ebben a várakozásban

töltse be szívünket a szeretet, amely belülről fakad, és mindannyiunk életében szülessen meg a Megváltó! *Móra László* néhány sorával kívánok áldott Adventet és Áldott, békés karácsonyt: "Legyen ma templom minden ember szíve/Melyben a szeretet szárnyat bontogat/Karácsony édes éjjelén/Legyen imádság minden gondolat."

Ács Zsuzsanna presbiter, az Asszonykör vezetője

"Gyermekkorom legcsodálatosabb élményei közé tartozott a karácsony. Egész évben vártam, különösen a szenteste napjára, amely a család számára valóban szent volt, és csak a legszűkebb közösségben zajlott. Izgatottan vártam az ajándékokat. Felnőttként karácsonykor egyre kevesebbet gondolok a tárgyi ajándékokra, és egyre több bennem a vágyakozás a szeretetre, megváltóra, Jézusra. A kor előrehaladtával több bennem a csend és a bizonyosság, hogy nem céltalanul és fény nélkül kell leélnem életemet ebben a világban, hanem örömmel és egymás iránti szeretettel. A karácsony ezt a szeretet jelenti számomra, amelyet szeretnék közvetíteni családomnak és a gyülekezetem minden tagjának."

dr. Bárdos László presbiter

"Wass Albert szavaiból szeretnék idézni, amelyet 1969 karácsonyára írt, Karácsony igaz története címmel. Ezzel kívánok áldott ünnepeket a gyülekezet tagjainak! »... A világot szeretet hozta létre, szeretettel és a szeretet kedvéért. Így hát a szeretet az egyetlen indíték, az egyedüli erő, ami képes előbbre vinni a világot. Mondhatnánk, a szeretet hiánya olyan, mintha fény nélkül járnánk a köd homályában, melyben elvész az ösvény, mely

démoni árnyakat sejtet és ami a semmibe visz. Ha van okunk, hogy a karácsonyfa gyertyáit meggyújtsuk, az csak az lehet, hogy emlékeztessük magunkat a szeretet fontosságára az emberi létben. A szeretetre, ami ragyogó fényként munkál a bennünket körülvevő sötétben, ahol ez a mi világunk telve van az ember kitalálta rémek ijesztő árnyaival, melyek a gyűlölködés és a szenvedés egyazon tengelye körül forognak. Ezek a karácsonyi fények kell emlékeztessenek bennünket, legalább egyszer az évben, hogy nincs más kiút ebből a végzetes örvényből, mint a szeretet... «"

Földi János presbiter, a Református Gimnázium igazgatója

"...A Megtartó ma született,
Az örök Isten emberré lett,
És ma visszaszereztetett
Az igazság s elvesztett élet.
Kiküldé szerelmes Fiát
Istenünk a teljes időben,
Hogy a kezes a bűn díját
Fizesse s szenvedje testében.

Ó, imádandó titkai
Ama békesség tanácsának,
Ó, nagyhatalmú dolgai
A menny és föld szabad Urának!
Aki által teremtetett
S lett minden serege az égnek,
Az Ige testé született,
Személye az egy Istenségnek.

Ennek örülnek az egek,
A titkok mélységén bámulnak,
Hirdetik angyal-seregek Jézust,
s előtte leborulnak.
A Magasságot tisztelik,
A földön békességet zengnek,
És ünnepnappá szentelik
Megjelenését az Istennek..."

**(Református Énekeskönyv, 324. zsoltár, részlet.
Pálóczi Horváth Ádám, 1760 -1820.)**

KARÁCSONYI ÜNNEPI RENDÜNK

Dec. 20. du. 6 óra: Óvodások karácsonya

Dec. 22. du. 6 óra: Gyermek karácsonya

Dec. 18, 19, 20, 23. du. 6 óra:

Adventi bűnbánati esték

Dec. 22. vasárnap de. 8 és 10 óra: Istentisztelet

Dec. 24. du. 5 óra: Gyülekezeti karácsonyest

KARÁCSONY I. nap:

**de. 8 és 10 óra: Ünnepi istentisztelet,
külön kelyhes úrvacsora**

du. 6 óra: Legátus, úrvacsora

KARÁCSONY II. nap:

de. 10 óra: Ünnepi istentisztelet, úrvacsora

Dec. 29. vas. de. 8 és 10 óra Istentisztelet

Óév utolsó alkalmá: dec. 31. du. 6 óra Istentisztelet

Újévi istentisztelet: jan. 1. de. 10 óra

Ariadné fonala**Beszélgetés az egyházközségi szoftver tervezőjével**

Nem is sejtenénk, hogy mennyi és milyen sokrétű háttér munka szükséges egy gyülekezet működéséhez a lelkipásztor szolgálata mellett. Amit a lelkipásztor végez, az az üzleti életben divatos kifejezéssel a "core bussiness". Rajta kívül még a gyülekezet gyakran találkozik a gyermek-istentiszteleten segítőkkel, az orgonaszolgáltatásban részt vevőkkel, a havi teázás körül sűrű-forgó aszszonyokkal, de végképp rejtve marad előtte – ugyancsak ma divatos szót használva – a "back-office", az adminisztráció, amelynek hatékonysága és minősége kihat az egész egyházközség életére. Gyülekezetünk egyik tagja sajátos oldalról ismeri ezt a tevékenységet: szoftvert fejlesztett az egyházközségek számára. A következőkben Sikolya Zsolt gondnok kérdezi erről Szentgyörgyi Árpádot.

– Mesélj egy kicsit az előzményekről: hogyan lesz valakiből egyházközségi szoftver fejlesztője?

– Budapesten születtem és nőttem fel. Családunk eseményei a Budai Református Egyházközséghez kapcsolódnak a keresztelesemről kezdve négy gyermekünk megkereszteléséig. Ezután költöztünk Szentendrére. Gyerekkorom óta érdekelt az elektronika; rádiót és fényorgonát bütyköltünk. Szerencsénk volt, hogy senkit nem rázott meg. Aztán mire villamosmérnöként már tudtam is, hogyan kell csinálni, elcsábított a számítástechnika. A diplomamunkám is áramkörtervező szoftver volt. Azóta szoftverfejlesztő csapatot irányítva dolgoztam a legkülönbözőbb területeken: nyugdíjpénztártól az autópári alkatrészgyártáson át a kereskedelemig, hazai és nemzetközi cégeknek egyaránt.

– Hogyan kerültél kapcsolatba az egyházi adminisztrációval?

– Ez is Budán indult. Amikor a legkisebb fiunk keresztelezőjét beszélgettünk meg, felvetődött, hogy nincs a gyülekezetnek használható nyilvántartása. Számos fejlesztési projekttel a hátam mögött felajánlottam, hogy gyorsan összerakunk egy jó kis programot. Ennek már több mint kilenc éve, és még mindig találunk rajta fejlesztési lehetőségeket.

– Mitől volt ez nehezebb, mint nyugdíjpénztári vagy kereskedelmi programot írni?

– Az első működő változat kész volt két hónap alatt. Menet közben derült ki, hogy az egyházközségi hivatalokban folyó munka sokkal összetettebb, mint azt a templompadban ülve gondoltam volna. Egyrészt a tevékenység nagyon sokrétű: személy- és családnnyilvántartás, határidőnapló, anyakönyvek, választói névjegyzék, leltár, iktatás, bérszámfejtés, pénzügyek, könyvelés, pénzügyi jelentések, jegyzőkönyvek. Gyakorlatilag egy teljes cég irányításához elegendők ezek a funkciók. Nem is beszélve olyan speciális feladatokról, mint a temetőkezelés, adott esetben digitális térképpel kiegészítve.

A másik, nehezítő körülmény a református egyházközségek önállóságából eredő sokszínűség. Bárkivel beszélgettünk, mindenki egyetemes, minden egyházközségben egyaránt használható szoftvert szeretett volna látni. Ezzel az egyetértés nagyjából véget is ért, mert utána mindenki elkezdte sorolni a saját speciális kívánásait. Úgy lehet elképzelni, mintha egy építészről azt várták volna, mondjuk kétszáz éve, hogy elkészítse "a templom" tervét, ami alapján bármelyik gyülekezet felépíthette volna a sajátját: egytornyosat, kéttornyosat, kicsit, nagyot.

– Mi a legkényesebb feladat?

– A választói névjegyzék összeállítása. Ebben több munkaterület eredménye összegződik, és ha itt hiba van, az kellemetlen tud lenni. Kellemetlen az egyháztag és a lelkész

számára is, sőt jogi következménye is lehet. Hallottam olyan egyházközségről, ahol hibás választójegyzék alapján történt a presbiterválasztás, ezért hónapokig nem volt működőképes a presbitérium. A szomszéd település presbitériuma felügyelte addig őket.

A választói névjegyzékhez szükséges egyrészt a személyek nyilvántartása. Ebbe beletartoznak a családi kapcsolatok és az egyháztagsági státuszt befolyásoló események: keresztelezés, konfirmáció is. Másrészt a választói névjegyzékbe kerülés feltétele az egyházközség fenntartásához történő anyagi hozzájárulás. Itt kapcsolódik be a könyvelés, mivel személyre szólóan kell nyilvántartani a befizetéseket. Ez sokszor nyomozó munkával is jár: elsősorban hölgyeknél fordul elő, hogy más néven szerepelnek a névsorban, mint ahogy a befizetésnél használják. A névsor naprakészen tartása folyamatos munkát és nagy pontosságot igényel. Bizony néha előfordul, hogy valaki egy adminisztrációs tévedés miatt fölöslegesen kiküldött sárga csekk miatt sértődik meg. A könyvelést még az is bonyolítja, hogy a mi gyülekezetünkben a Magyarországi Református Egyház által előírt egyházi könyvelésen kívül teljes körű főkönyvi könyvelést is kell végeznünk, mivel intézményeink vannak, és a fenntartásukhoz kapott állami támogatás a mi számlánkon megy keresztül.

– Honnan a program neve: Ariadne?

– Sokan érzik úgy, hogy az adminisztráció kész útvesztő. Ebből kivezető fonal ez a program.

– A jó program mindent megold?

– Nem. Szerencsére még van egy kis előnye az embernek a gépekkel szemben. Több száz lelkésszel beszélgetve tapasztaltam, hogy számítógép nélkül is ismerik a gyülekezetüket. Ránézésre észreveszik, ha valakinél hibás egy adat. Hasonlóképpen nagyon fontos a háttér munkát végzők szerepe is. A számítógép és a szoftver csak eszköz, amit jól kell használni, jó adatokkal kell "etetni". A gyülekezetekben ezt a munkát többen is végzik – lelkiismeretesen, odaszánással. Csak így tudja a háttérroda betölteni a feladatát, a lelkipásztori munka hatékony támogatását.

"Látom őt, de nem most, nézem őt, de nem közel. Csillag származik Jákobból és fejedelmi pálca Izraelből."

(4 Móz 24,17)

Szentendrei Református Hírlevél

Kiadja: az egyházközség - **Cím:** 2000 Szentendre Rákóczi út 14.
Telefon: 06 26 310-524 - **Felelős kiadó:** dr. P. Tóth Béla lelkipásztor
Főszerkesztő: Kolos Emőke (emoke.kolos@gmail.com)
Olvasószerkesztő: Sikolya Zsolt gondnok (zsolt.sikolya@gmail.com)
Tördelő: Perger Kristóf
Nyomatás: Kádár Péter www.digitalisnyomda.net

A kiadványunkban megjelenő cikkek, írások nem feltétlenül fedik mindenben a szerkesztőség véleményét, hanem elsősorban azok szerzőinek gondolatait tükrözik.